

PAPER DETAILS

TITLE: DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SOSYAL GİRİSİMCİLİĞİN GELİŞİMİ

AUTHORS: Asuman SÖNMEZ,Çagla ARIKER,Andaç TOKSOY

PAGES: 102-121

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/453645>

Dünya’da ve Türkiye’de Sosyal Girişimciliğin Gelişimi*

Dr. Asuman SÖNMEZ

Kurumsal Finansal Yönetim Danışmanı
asusonmez@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Çağla ARIKER

İstanbul Kültür Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü,
c.ariker@iku.edu.tr

Arş. Gör. Andaç TOKSOY

İstanbul Kültür Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
a.toksoy@iku.edu.tr

Öz

Sosyal girişimcilik kavramı son yıllarda özellikle Türkiye’de akademik yazında yer almaya başlamıştır. Kavramsal olarak içerisinde “Sosyal” ve “Girişimci” olmak üzere iki farklı terimi bulundurmaktadır. Her ne kadar yeni bir kavram olsa da sosyal girişimciler yüzyıllardır varlıklarını sürdürmektedirler. Toplumsal ve sosyal problemleri yaratıcı ve girişimciliğin gerektirdiği yetilerle çözmeye çalışan “sosyal girişimciler” sosyal değerler yaratmaktadırlar. Kavramın günümüzde bu kadar değer kazanmasının nedeni insanoğlunun sürekli artan istek ve ihtiyaçları karşısında ortaya çıkan sorunları çözmeye sivil toplum kuruluşlarının çözüm üretmemesidir. Bu çerçevede sosyal girişimciliğin ihtiyaca göre şekillendiği görülmektedir. Sorunların çözümünde sosyal anlamda yapılması gereken birtakım projeler mevcuttur. Toplumda sürdürülebilir pozitif bir etki yaratmayı hedefleyen sosyal girişimciler farklı yaklaşım tarzlarıyla toplumdaki problemlere yönelik çözüm üretmektedir. Ticari girişimcilerden misyon tanımlarında farklılık gösteren sosyal girişimciler de kendi projelerinin başlaması ve sürdürülebilirlikleri sırasında karşılaştıkları problemler benzerlikler göstermektedir. Bununla birlikte, 21.yüzyılda her geçen gün değeri daha da artan sosyal girişimciliğin maddi kaynaklar anlamında kendi kendine yetebildiği örnekler de bulunmaktadır. Sosyal girişimciliği teşvik eden organizasyonların varlığı ve projelerin devamlılığı önem kazanarak gerek Dünya’da gerekse Türkiye’de gelişim sürecine katkıda bulunacaktır. Çalışmada; sosyal girişimcilik kavramına yer verilecek, Dünya’da ve Türkiye’de sosyal girişimciliğin önemi, gelişim süreci ülkeler de baz alınarak incelenecektir.

Anahtar Kelime: Sosyal Girişimci, Sosyal Girişimcilik, Sosyal Girişim, Girişimci

Development of Social Entrepreneurship in the World And Turkey

* Bu makale, II. Uluslararası Girişimcilik ve Kariyer Sempozyumu’nda sunulan bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

Abstract

Social entrepreneurship concept is a new concept for academia especially in Turkey. It contains two different terms as “Social” and “Entrepreneur”. Even though academia begun to be interested with social entrepreneurship and social enterprises almost last two decades, entrepreneurs has been in existence for many years. Social entrepreneurs who try to solve social problems through their competences and creativity create social values. One of the reason in raise the value of this concept is inadequacies of non-governmental organizations (NGO’s) in finding satisfactory solutions for increasing demand and requirements of human or in other words the prevalence of needs in human society. In this frame it can be considered that social entrepreneurship are shaped according to requirements. Some projects has to be produced in social bases for solving problems. Social entrepreneurs generate solutions for different problems in societies thanks to their different point of views and styles. Social entrepreneurs who are different from commercial entrepreneurs in their missions basis live same problems in their start-up and sustainability phases. Nevertheless some social enterprises as a sample meet their financial needs thanks to their activities and facilities in 21st century. Existence of incentives which encourage social entrepreneurship and sustainability of projects will promote their development processes in the World as well as in Turkey. In this paper, concept of social entrepreneurship will be discussed and its importance and historical development process in the World and Turkey will be examined.

Key word: 3Social enterprise, Social Entrepreneurship, Social Entrepreneur, Entrepreneur

1. Giriş

19. yüzyılda Fransa’dan başlayan sosyal ekonomi kavramının bir parçası olarak günümüze gelen ve son yıllarda özellikle Muhammed Yunus’un öncülüğünü de yaptığı sosyal girişimler yeni ve farklı bir olgu olarak sadece Avrupa değil Asya, Amerika ve hatta Afrika’da da yayılmaya devam etmekte ve Dünya ekonomisi ve istihdam rakamlarında çarpıcı değerlere ulaşmıştır. 1980’li yılların başından beri Dünya’da sıklıkla bahsedilmeye başlanan ve üzerinde farklı çalışmaların ve araştırmaların yapıldığı “sosyal girişim”, “sosyal girişimci” ve “sosyal girişimcilik” konuları özellikle 2007 yılından bu yana halen etkisini farklı bölgelerde değişik şekillerde gösteren küresel ekonomik kriz ile birlikte daha da önem kazanmaya başlamıştır. Dünya Bankası’nın 2007 yılı raporlarına göre Dünya’nın en zengin 946 ailesinin mal varlığı 3.4 trilyon doların üzerindeyken, Dünya nüfusunun %40’ını oluşturan 2.7 milyon kişi günde 2 doların altında bir kazançla yaşamını sürdürmektedir. Oysa ki, küresel anlamda en önemli sorun sermayenin ve gelirlerin eşit dağılmaması ve işsizlik olarak ülke ekonomilerinin karşısına çıkmaktadır.

Girişimcilik ve sosyal girişimcilik bu anlamda Dünya ekonomisinin krizlerden çıkışı, büyümesi ve yeni ürün ve hizmetlerin ekonomiye katılmaları kapsamında bir kurtuluş yolu olarak görülmektedir. Söz konusu nedenle de hemen her ülkede girişimciliğin her alanında çalışmaların yapılabilmesi ve girişimci adaylarının bu konuda cesaretlenmeleri için kamu ve özel sektör kuruluşlarının yeni modeller

geliştirdikleri, organizasyonlar düzenledikleri ve girişimciliği bir devlet politikası ve ekonomik model olarak kullandıkları görülmektedir.

Çalışmamızda önemi son yıllarda artan sosyal girişimcilik konusu sosyal girişim ve sosyal girişimciler bazında Dünya’da ve Türkiye’de gelişimi ve örnekleri ile ele alınacak ve incelenecektir.

2. Tanım ve Kavramlar

Dünya çapında halihazırda kabul edilmiş bir sosyal girişim tanımı bulunmayan sosyal girişimler geleneksel özel sektör ile kamu arasında konumlanmış kuruluşlar olarak kabul edilebilirler¹.

20 farklı tanımın birleştirilmesi ile sosyal girişimciler ise “sosyal zenginliği (ekonomik, sosyal, sağlık ve çevresel varlıkları kapsayan) artırmak için inovatif bir yaklaşımla mevcut organizasyonları yöneterek veya yeni girişimler yaratarak faaliyetleri ve süreçleri keşfeden, tanımlayan ve fırsata dönüştüren” kişi olarak tanımlanmaktadır².

Gregory Dees 1998 yılında yayınlanan ünlü “The Meaning of Social Entrepreneurship” makalesinde sosyal girişimcileri³;

- Bir sosyal değer yaratmak ve geliştirmek için bir misyon oluşturan,
- Bu misyona hizmet edecek yeni fırsatları bulmak ve sürekli takip eden
- Sürekli bir inovasyon, uyarılma ve öğrenme sürecine giren,
- Eldeki kaynaklarla sınırlanmadan çözüm aramak, cesur davranan ve
- Tüm paydaşlara karşı ve elde edilen sonuçlara ilişkin açık bir hesap verebilirlik sergileyen kişiler olarak tanımlamaktadır.

Dünya Ekonomik Forum’u ise lider veya vizyoner bir sosyal girişimciyi⁴:

- Geniş çaplı, sistematik ve sürdürülebilir sosyal değişimleri icatlar, farklı yaklaşımlar, iyi bilinen teknolojilerin veya stratejilerin bilinmeyen uygulamalarını ya da hepsini birden kombine edebilen
- İlk ve en önemli sosyal ve/veya ekolojik değer yaratma isteğinin finansal değer yaratımı ile optimize edebilen
- Yeni ürün, hizmet ve yaklaşımlarla inovatif yöntemlerle sosyal problemleri çözebilen

¹http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2015.

² Shaker, A. Z., Hans, N. R., Nachiket, B. ve diğerleri, 2008: 117–131.

³ Anadolu Vakfı, (2014), “Değişim İçin Sosyal Girişim”, Optimist, 6

⁴ <http://widgets.weforum.org/social-entrepreneurs-2015/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

- Geri bildirimleri sürekli olarak takip eden ve yaklaşımlarına adapte edebilen kişi olarak tanımlamaktadır.

UNICEF ise sosyal girişimcilerin özellikle de genç sosyal girişimcilerin özelliklerini; vizyoner, becerikli, engeller karşısında yılmayan, eleştiriye ve buna bağlı olarak iyileştirmeye açık alanlarını geliştirme özelliğine sahip, kendini misyonuna adanmış inovatif, bir lider olarak sıralamaktadır⁵.

Bu kapsamda bakıldığında sosyal girişimcilikte en önemli konu girişimin toplumda önemli bir kesime fayda sağlayabilecek konular içinden seçilmesi ve bunun üzerine kar amaçlı veya kaç amaçsız bir yapı ile girişimin gerçekleştirilmesi ve iç (satış, sponsorluk gelirleri vb) ve dış finansman kaynakları (hibe, fon, teşvik vb) ile sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır. Bu durumda da yine iyi bir iş planı ve planlama ile işe başlanmanın organizasyonun devamlılığı açısından önemi ortaya çıkmaktadır.

Şekil 1. Sosyal Girişimcilikte Temel Nokta

Kaynak: <http://www.girisimhaber.com/post/2013/11/05/Kuresel-Sosyal-Girisimcilik-Yarismasi-GSVC.aspx>

Uluslar arası alanda birçok sosyal girişimciliğe yönelik aktiviteler gelişirken araştırmacılar hala aslında sosyal girişimcilerin hangi nedenler veya fırsatlar kapsamında girişimlerini yapacakları konuları belirledikleri ya da seçtiklerini anlamaya yönelik bir fikir birliğine varamadıkları gibi yeni uluslar arası sosyal girişimlerin ortaya çıkışı veya zamanlama ve ölçekleri/kapasiteleri konusunda başarılı tespitler yapamamaktadırlar⁶.

Fırsatların devamlılığı, küresel anlamda sıkıntı veren problemlere çözümler üretmeleri için sosyal girişimcileri yeni girişimler oluşturma konusunda cesaretlendiren ve motive eden önemli etkenlerden biridir⁷.

Avrupa Komisyonu 2011 yılından bu yana sosyal girişimler için “sosyal ekonomide ama amacı kurucusu ve hissedarları için kar yaratmak yerine sosyal etkiler oluşturmak olan kuruluşlar” tanımını kullanmaktadır ve bu işlemleri

⁵ UNICEF, 2007: 4-5

⁶ Shaker, Hans, Nachiket ve diğerleri, 2008: 117–131.

⁷ Shaker, Hans, Nachiket ve diğerleri, 2008: 117–131.

girişimci ve inovatif tekniklerle modaya ve gündeme uygun bir şekilde üretilen ürün ve hizmetlerle hayata geçiren, karlarını sosyal amaçlar için kullanan girişimleri tarif etmektedir⁸.

Sosyal girişimler, sosyal sorunların çözümünde sistematik değişimi hedefleyerek girişimcilik esaslı veya serbest piyasa temelli yöntemler benimseyen kuruluşlar ya da başka ifadeyle alanlarındaki benzer vakalar üzerine vaka bazlı çalışmaktansa tüm bu konuyla ilgili taraflar üzerinde olumlu etkiler yaratabilme etkisine sahip sistematik bir değişim oluşturmayı ve çözümlerini yaygınlaştırarak uzun vadede toplumun desteğini kazanmayı ve bu yolla sorunların ortadan kaldırılmasını hedefleyen kuruluşlardır⁹.

Şekil 2. Sosyal Girişimlerin Ortak Noktaları

Kaynak: ERSEN, T.B., Kaya D., Meydanoğlu Z., (2010), “Sosyal Girişimler ve Türkiye”, TÜSEV, 9

Sosyal girişimlerin ölçek/kapasite kavramı; hangi coğrafi alanda ne kadar kişiye nasıl odaklanacağı konusu olup, etkisini belirli birkaç ülkede mi ya da bölgesel mi göstereceğini de belirtir¹⁰. Sosyal girişimlerin önemli bir bölümünün kendi bölgelerinde ürün ve hizmetlerini sundukları ve bölgesel sorunlar üzerine yoğunlaştıkları görülmektedir.

Sosyal girişimler aynı zamanda kurumlar kadar bağımsız girişimcilerin artmasına da yardımcı olur. Bu anlamda, “*ekonomik sürdürülebilirliğin yanı sıra sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik kavramlarının önem kazanmasıyla sosyal girişimcilik ve sosyal girişimcilerin desteklenmesi konuları politika ve stratejiler içerisinde yer almaktadır.*”¹¹

Sosyal girişimlerin kar amaçlı olup olmamaları durumları da yine farklı görüşlerin yer aldığı bir konudur. Yapılan bir araştırmaya göre Dünya’da

⁸ European Commission, 2013: 31.

⁹ Ersen, Kaya ve Meydanoğlu, 2010: 7.

¹⁰ SHAKER, A. Z., HANS, N. R., NACHIKET, B. ve diğerleri, 2008: 117–131.

¹¹ KOSGEB, (2015), Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018 (GİSEP), 12

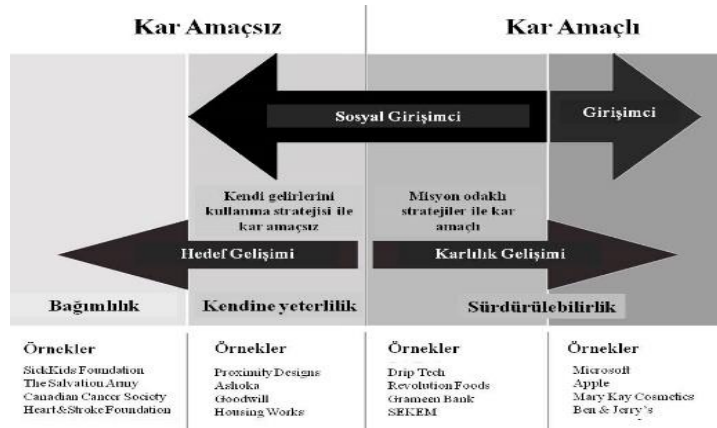
kurulmuş sosyal girişimlerin yaklaşık %63'ü kar amaçlı olmakla birlikte yıllık ortalama gelirleri yaklaşık 1 milyon dolar seviyesindedir¹².

Sivil Toplum Kuruluşları Gelir getirci faaliyetler yapmakla birlikte varlıklarını genelde hibe ve bağışlarla sürdürürler.	Kar Amaçsız Organizasyonlar Kendi kendini idame ettiren veya gelir getirci aktiviteler yapan kuruluşlar olarak kurulanlar	Tanımlı Sosyal Girişimler Sürdürülebilirliği olan ve karını işe veya sosyal / çevresel projelere tekrar yatırıma istekli kar amaçlı veya amaçsız sosyal / çevresel amaçlı işler	Kar Amaçlı Kuruluşlar Ticari ve sosyal / çevresel misyonlarına eşit önem verenler	Kar Amaçlı Kuruluşlar Güçlü sosyal / çevresel misyonu olan ve karının tamamını veya bir kısmını hissedarları ile paylaşanlar
---	---	---	---	--

Şekil 3. Sosyal Girişimcilik Aktivitelerinin Çeşitleri

Kaynak: DARKO, E., Koranteg., K., (2015), “Social Enterprise Landscape in Ghana”, British Council, 8

Bu kapsamda farklı boyutlarda ve amaçlarla çalışarak hem kendi kendini döndürebilen hem kar eden hem de sosyal anlamda önemli katkılarda bulunan girişimler hem Dünya’da hem de ülkemizde yakın zamanda kurulmuş örnekleri faaliyetlerini sürdürmektedirler.

¹² <http://magazine.good.is/infographics/infographic-understanding-social-enterprise#open>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

Şekil 4. Sosyal Girişimcilerin Kar Amaçsız ve Kar Amaçlı Sosyal ve Ticari Girişimciler

Kaynak: SAMER, A., (2012), “**Social Entrepreneurship: Definition and Boundaries**”, Technology Innovation Management Review, Feb. 2012, 26

Sosyal girişimlerin sosyal fayda sağlamaları yönleri ile sivil toplum kuruluşları (STK) şeklinde bazen bireysel baze de kamu veya özel sektör bünyesinde kurulabilmeleri ve piyasa araçlarını kullanmaları, bir kısmının kar amacı gütmemesi gibi ortak yönleri açısından bakıldığında sosyal girişimcilik ile sosyal işletmenin benzer kavramlar oldukları söylenebilir¹³.

Diğer taraftan değerleri aynı olsa da STK ile sosyal girişimler arasındaki temel fark, iş modeli olup, bir sosyal girişimin tamamıyla bağışlara ve kamu finansmanına dayanarak sürdürülebilir olması pek mümkün değildir¹⁴. Sosyal girişimler hükümetten bağış ve hibe alabilir ama gelirinin büyük bölümü piyasada sattıkları ürünler ve hizmetlerden sağlarlar. Bir diğer farklılık da gönüllülük ve profesyonellik olup, sosyal girişim aynı zamanda bir iş olduğundan tamamıyla gönüllülere dayanamazken STK da sadece profesyonellerle çalışamazlar. Yönetim konusu ise yine bir diğer farklı konu olup, STK’nın demokratik ya da yüksek katılımlı bir yönetimi olmalıyken sosyal girişimlerde işe hizmet eden bir yönetime sahip olması gerektiği ve yönetim şekli işi yürütmeye engel oluyorsa değiştirilmesi uygun düşünülmektedir¹⁵.

2.1. Sosyal Girişim(ciler ile Ticari Girişim(ciler Arasındaki Benzer ve Farklı Yönler

Sosyal girişimciler özel sektörün girişimci ruhu ile kamunun sosyal amaçlarını birleştiren genel karakteristik özellikleri ile diğer girişimcilerden ayrılmakta olup, çalışmalarını ve kazandıklarının tekrar üyeleri veya ilgilenenlerinden oluşan daha geniş gruplara ve sosyal amaçlara adanmış ve yatıran kişiler ve onların organizasyonlarıdır¹⁶. Ticari girişimlerde iş odaklı bir anlayış hakim iken sosyal girişimcilikte iş toplumsal sorunların çözülmesine yardımcı olması için kullanılan bir araç gibidir. Sosyal girişimler sosyal hedeflere ulaşmak için iş yapmanın farklı bir yolu olarak da değerlendirilebilirler.

¹³ Demir, 2014: 354.

¹⁴ OPTİMİST, 2013: 103.

¹⁵ OPTİMİST, 2013: 103.

¹⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2015.

Şekil 5. Sosyal Girişimciler ile Ticari Girişimciler Arasındaki Benzer ve Farklı Yönler

Kaynak: SANCHEZ, V., (2013), “Business Design in Social Entrepreneurship”

Sosyal girişimlerin ticari girişimlerden farklı olarak ekonomik ve girişimcilik yapısı açısından incelendiğinde¹⁷;

- Mal ve hizmet üreten ve/veya satanların faaliyetleri devamlı
- Bağımsızlık derecesi yüksek
- Önemli seviyede ekonomik riske katlanan
- En az seviyede ücretli çalıştırma özellikleri kendini göstermektedir.

Yine benzer şekilde sosyal girişimlerin sosyal ve toplumsal boyutunda ise;

- Bir grup vatandaş tarafından başlatılan girişimlerin varlığı
- Sermaye mülkiyetine dayanmayan bir karar verme gücü
- Faaliyetleri etkileyen organize edenlerin doğal katılımları
- Sınırlı kar dağıtımı

¹⁷http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2015.

- Açık amacın topluma faydalı olunması özellikleri kendini göstermektedir.

3.Dünya’da Sosyal Girişimciliğin Gelişimi

Dünya’da en iyi bilinen sosyal girişimler Ashoka, Skoll Foundation, Echoing Green ve Schwab Foundation olup bu girişimler geniş bir yelpazede hizmet veren ve finansal kaynaklar, teknik yardım, ağ genişletme, pazarlama, organizasyon ve araştırmaları içeren çalışmalar yapmaktadırlar¹⁸. Tablo 1’den de görülebileceği gibi Dünya’nın en iyi 10 sosyal girişimi sıralamasında yine Ashoka ve girişimcisi Bill Drayton ilk sırada yer almaktadır¹⁹.

Tablo 1. Dünya’nın En Ünlü On Sosyal Girişimcisi ve Sosyal Girişimi

Sosyal Girişimci	Sosyal Girişim	Girişim Konusu	Gelişimi
Bill Drayton	Ashoka	Dünya’daki sosyal girişimcilere yardım etmek	73 ülkede 2,145’ün üzerinde sponsor ile bir uluslar arası kuruluştur.
Muhammed Yunus	Grameen Bank	Mikro finans ve sosyal kapitalizmi geliştirmek	1983 yılından bu yana 10 milyon doların üzerinde net kar ve 2006 Nobel Ödülü
Black Mycoskie	TOMS	İhtiyacı olan çocuklara 1 çift ayakkabı	2011 yılında 1 gözlük olarak kampanya genişlemiştir.
Scott Harrison	Charity: Water	Temiz su sağlamak	2011 yılında %100 büyüme sağladı 17 ülkeye ulaşmıştır. Forbes En İyi 30 Sosyal Girişimci Listesi 201
Jefferey Hollender	Seventh Generation	Temizlik, kağıt ve kişisel bakım	1998 yılından bu yana çalışan girişim 2010 yılında 150 milyon doların üzerinde gelir elde etmiştir.

¹⁸ UNICEF, 2007: 6.

¹⁹ <http://www.socialnomics.net/2012/07/03/the-10-greatest-social-entrepreneurs-of-all-time/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

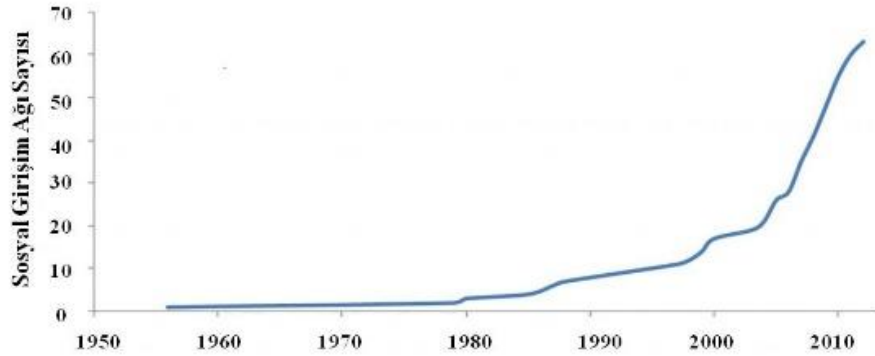
Xavier Helgesen, Chris Fuchs, Jeff Kurtzman	Better World Books	Her kitabın değerini maksimize etmek ve Dünya çapında okur yazarlığı teşvik etmek	2002 yılından bu okur yazarlık fonu yaklaşık 12.1 milyon dolara, işlem sayısı 84 milyon adede ulaştı
Akhtar Hameed Khan	Comilla Cooperative Project Orangi Pilot Project	Yerel alt yapı çalışmaları için mikro finans Sağlık, sağlık önlemleri ve konut için mikro finans	Pakistan ve Karachi’de çalışmalar ve destekler devam etmektedir.
Ibrahim Abouleish	SEKEM Development Foundation	Biodinamik tarım, özel çay, ürün ve organik pamuk üretimi	1977’den beri çalışmalara devam etmekte ve farklı ülkelere ihracat yapmaktadır.
Willie Smits	Borneo Orangutan Survival Foundation	Öksüz ve tehlikedeki maymunların korunması ve sürdürülebilir tarım yöntemleri, ağaçlandırma	1989’dan bu yana çalışmalara devam etmekte, Ashoka’nın da sponsorlarındandır.
Bunker Roy	Barefoot College	Okuma yazma bilmeyen kadınlara evlerinde doktor, mühendis veya mimar gibi güneş enerjisi ve su kullanımı ile ilgili işlemler yapabilmeyi öğretmek	1989 yılından bu yana Asya ve Afrika’da 450,000 kadına eğitimler vermiş ve vermeye devam etmektedir.

Kaynak: <http://www.socialnomics.net/2012/07/03/the-10-greatest-social-entrepreneurs-of-all-time/>

<http://www.sekem.com/sustainability.html>,
<http://www.barefootcollege.org/solutions/solar-solutions/>

Diğer taraftan eBay'in kurucuları Jeffrey Skoll ve Pierre Omidyar, Microsoft'un kurucusu Bill Gates, Google'ın kurucusu Sergey Brin yine Dünya'da sosyal girişimcilerin özellikle de teknoloji alanında faaliyet gösteren sosyal girişimcilerin cesaretlenmesini ve yeni sosyal girişimlerin ortaya çıkmasını sağlayan, sosyal girişimlerin aynı zamanda kar getirebilen girişimler de olabileceğini gösteren, örnek alınan ve taklit edilen önemli girişimciler ve girişimlerdir.

Sosyal girişimlerin önümüzdeki 10 yılda çok daha büyük atılımlar yapacağı öngörülmekte olup, yaklaşık 500 milyar dolarlık sosyal ve çevresel etkilerinin bulunacağı tahmin edilmektedir. Dünya'da sosyal girişimlerin artması ile birlikte sosyal girişim ağlarının sayılarının da giderek yükseldiği görülmektedir. Avrupa %25'lik pay ile en fazla sosyal girişim ağının olduğu kıta iken, %16 ile uluslar arası ağlar, %12 ile Asya %4'er pay ile de Afrika ve Kuzey Amerika sıralamada yerlerini almaktadırlar²⁰.

Grafik 1. Dünya'da Sosyal Girişim Ağları

Kaynak: <http://www.kpmgfamilybusiness.com/surveying-networks-of-social-entrepreneurs/>

ABD'de sosyal girişimler daha çok yerel hizmetler vermekte olan ve sayı, çalışan sayısı ve yıllık gelir açısından küçük değerlere sahiptir. Yapılan bir araştırmada araştırmaya katılan girişimler bazında veriler toplam sosyal girişimlerin %35'inin kar amaçsız olduğunu, yaklaşık %40 sosyal girişimin 5 kişiden az çalışanı varken sadece %8'i 100 kişiden fazla çalışan ile faaliyetlerini sürdürdüğünü

²⁰ <http://www.kpmgfamilybusiness.com/surveying-networks-of-social-entrepreneurs/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

göstermektedir²¹. %45 sosyal girişimin yıllık geliri 250,000 doların altında %22'sinin ise 2,000,000 doların üzerindedir. %20'si ülke çapında ekonomik gelişme etkisine sahip, %16'sı işgücü gelişimine, %12'si enerji ve çevre odaklı, %11'i eğitim bazlı çalışmakta olup sadece %7'si uluslararası çapta girişimlerdir. Gıda ve işgücü geliştirme ile ilgili girişimler en çok gelir elde eden kuruluşlardır²². Kuruluş tarihi olarak da %60'ı 2006 ve sonrasında kurulmuş olup bunların %29'u ise 2011 yılından sonra kurulmuştur²³.

2011 yılında Forbes Dergisi 94 yıllık tarihinde ilk defa “Dünya’nın En Önemli 30 Sosyal Girişimcisi Listesi”ni yayınlamaya başlamış ve sosyal girişimciyi “sosyal sorunları çözmek için işi kullanan kişi” olarak tanımlamıştır²⁴. 2012 yılında “30 yaşın altındaki 30 sosyal girişimci” listesini yayınlamıştır²⁵.

Avrupa Birliği’nde sosyal girişimler için tek bir model olmamakla birlikte, çoğu girişim özel şirketler gibi kayıtlara geçmiş kalanlar ise sosyal birlikler, dernekler, gönüllü organizasyonlar gibi sivil toplum kuruluşları, hayır kurumları, kooperatif şirketler ve hatta tüzel kişiliği bile olmayan yapılardır²⁶. Son 5 yılda KOBİ’ler Avrupa’daki toplam yeni işler içindeki payı %80 iken sosyal girişimler çok hızlı bir gelişim göstererek 11 milyon kişinin istihdam edilmesini sağlamıştır²⁷. Kuruluş statülerindeki farklılıklara rağmen Birlik içindeki sosyal girişimler genel olarak çalışma ve istihdam (işsiz kişilerin eğitimi ve entegrasyonu), kişisel hizmetler (çocuk bakım servisleri, yaşlı bakım hizmetleri, engelli kişilere yardım) ve dezavantajlı bölgelerin yerel gelişimleri (şehirleşme, rehabilitasyon, gelişim) gibi konular üzerine faaliyet göstermektedirler²⁸.

Sosyal ekonomi kavramının 19. yüzyıldan beri Fransa’dan başlayarak giderek yaygınlaştığı AB ülkelerinde 160,000’den fazla kooperatif şirket yaklaşık 5.4 milyon kişiye istihdam sağlamakta olup, Dünya’da bu rakam yaklaşık 1 milyon şirket ve 100 milyon kişiye istihdamdır²⁹. Sosyal ekonomi 27 AB ülkesinde tüm çalışanların %6.5 ve 15 AB ülkesinde tüm çalışanların %7.4’üne denk gelen yaklaşık 14.5 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır³⁰. Yaklaşık 2.8 milyon sosyal girişimin %92’ini ise dernekler, vakıflar vb organizasyonlar oluşturmaktadır. Söz konusu girişimlerin dağılımında İngiltere %31 ve Almanya %18’lik payları ile AB ülkelerinin %50’sine yakın girişimlere ev sahipliği yapmaktadır. Yapılan bir araştırmada araştırmaya katılan AB çapındaki 600 sosyal girişimin yaklaşık

²¹ http://www.huffingtonpost.com/ben-thornley/social-enterprise_b_2090144.html, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

²² The Great Social Enterprise Census, 2011: 4.

²³ http://www.huffingtonpost.com/ben-thornley/social-enterprise_b_2090144.html, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

²⁴ <http://www.forbes.com/sites/helencoster/2011/11/30/forbes-list-of-the-top-30-social-entrepreneurs/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

²⁵ http://www.forbes.com/special-report/2012/30-under-30/30-under-30_social.html, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

²⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2015.

²⁷ KPMG, 2013: 1.

²⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2015.

²⁹ European Commission, 2013: 28.

³⁰ European Commission, 2013: 45.

%75'inin ABD'de olduğu gibi yine benzer sektörler olan sosyal hizmetler, istihdam ve eğitim, çevre, eğitim, ekonomik, sosyal ve toplumsal gelişim konuları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir³¹.

Diğer taraftan AB ülkelerinde sosyal girişimlerin gelişimi açısından kullanılmaya başlanan ve önemli kazanımların elde edildiği iki teknikten biri "sosyal franchising" diğeri ise "başarılı çözüm uygulamalarının transferi ve adaptasyonu"dur. Sosyal franchising kapsamında yaklaşık 140 sosyal girişim farklı bölgelere franchising anlaşmaları yaparak yayılma imkanı bulmuştur. European Social Franchising Network (ESFN) ve International Centre for Social Franchising bu konular üzerine çalışan örgütlerdir. ESFN son 10 yıl içinde yaklaşık 10,000 işin sosyal franchising yolu ile yaratıldığını tahmin etmektedir³². Diğer teknik olan başarılı çözüm uygulamalarının transferi ve adaptasyonu ise sosyal girişimler içinde bugüne kadar en başarılı olarak gösterilen Ashoka'nın geliştirdiği ve eğitimler, seminerler ve çeşitli organizasyonlarla farklı ülkelerde yapılan çalışmaların diğerlerine transfer edilebilmesi ve adaptasyonunu sağlamak üzere kullanılmaktadır.

İngiltere'de 2013 yılında yaklaşık 700.000 sosyal girişim bulunmakta ve bir milyona yakın kişi bu girişimlerde çalışmakta olup, %56'sı yeni ürün ve servisler gerçekleştirmiş, %11'i ihracatçı konuma gelmiştir ve ekonomiye katkıları 24 milyar Sterlin'in üzerindedir³³. 2011 yılından bu yana yaklaşık %44'ünün yıllık gelirleri ise 100,000 – 1,000,000 Sterlin aralığındadır³⁴. Yaşı 10 yılın üzerinde olan sosyal girişimler ise ortalama 500,000 Sterlin yıllık gelir elde edebilen girişimlerdir. İş geliştirme, eğitim, istihdam ve yetenekler, konut ve perakende toplam %70'lik payı ile en çok sosyal girişimlerin kurulduğu sektörlerdir. KOBİ'lerde %19, The Financial Times Stock Exchange 100 (FTSE100)'de işlem gören şirketlerde %3 olan kadınların yöneticilik oranı sosyal girişimlerde çok daha yüksek olup, %38 sosyal girişim kadınlar tarafından yönetilmekte ve söz konusu kurulan sosyal girişimlerin %91'inin yönetiminde en az bir kadın yönetici görev yapmaktadır³⁵. Benzer şekilde erken aşamadaki sosyal girişimlerde çalışan yetişkinlerin bölgelere göre cinsiyet dağılımında ABD ve Afrika kadın erkek dağılımında yaklaşık %4.1'lik paylarla eşit seviyelerde olduğu, diğer bölgelerde erkeklerin oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir³⁶.

Asya ülkelerinde de yine aynı şekilde sosyal girişimcilerin kurdukları girişimler sayesinde özellikle, finans, kırsal kesim gelişimi, sağlık, su ve enerji konularında toplumsal sorunların çözülmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Hindistan, Filipinler ve Singapur sosyal girişimlerin sayıca fazla olduğu Asya ülkelerinden olup, örneğin Hindistan'da elektrik ve modern yakıtların kullanımı ile ilgili

³¹ www.selusi.eu, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

³² European Commission, 2013: 38.

³³ State of Social Enterprise Survey, 2013: 6 -13.

³⁴ State of Social Enterprise Survey, 2013: 16.

³⁵ http://businessofwomen.com/en/social-enterprise-business-making-difference/, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

³⁶ http://magazine.good.is/infographics/infographic-understanding-social-enterprise#open, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

sorunlara yönelik sosyal girişimler konutlarda yaşayan halkın problemlerine çözüm üretmektedirler³⁷.

Chine Social Enterprise Report 2012 verilerine göre Çin’de kurulan sosyal girişimlerin yaklaşık 2/3’ü Pekin (%50) ve Şanghay’da (%17) kurulmuş olup, tüm sosyal girişimlerin %54’ü 3 yıl içinde kurulmuş ve erken gelişme aşamasında olan girişimler, %38’i ise 5 yıl önce kurulmuş girişimlerdir³⁸. Bununla birlikte gelişim sınırlı kalmakta, finansal açıdan da AB ülkelerindeki gelir yüksekliği ve işgücü yaratımı Çin’deki sosyal girişimlerde görülememekle birlikte, yaklaşık %42’si kar edebilen %33’ü ise giderlerini ancak karşılayabilen girişimlerdir.

4.Türkiye’de Sosyal Girişimciliğin Gelişimi

Dünya’da 1980’lerin başlarından beri yaygınlaşan sosyal girişimcilik kavramı Türkiye için neredeyse son 10 yıldır yükselen ve önem verilen bir konu olan girişimcilik kavramının bir başka kolu kapsamında ekonomi gündemine girmiş olup, daha çok yeni ve çok da fazla bilinmeyen bir alandır.

Devlet politikası olarak özellikle işsizliğin önüne geçilmesi ve yeni ve rekabet edebilir mal ve hizmetlerin ekonomiye katkı sağlayabilmesi açısından girişimcilik kavramının yanı sıra son birkaç yıldır sosyal girişimcilik konusu da öncelikli konular içinde yerini almıştır.

10. Kalkınma Planı 2014 – 2018³⁹ Madde 693’de “*Girişimcilik ve KOBİ desteklerinin sağlanmasında yenilik, verimlilik ve istihdam artışı, büyüme, ortak iş yapma gibi ölçütlerin yanı sıra kadın, genç girişimcilik ve sosyal girişimciliğe de öncelik verilecektir. Uygulamada izleme ve değerlendirme süreçleri iyileştirecek, etki analizlerinden yararlanılarak desteklerin ekonomiye katkısı ölçülecektir.*” şeklinde sosyal girişimcilik kavramının destekleneceği belirtilmiştir. Söz konusu madde aynı zamanda KOSGEB’in 2015 – 2018 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP) Taslağı’nda 1.1, 1.2, 1.4 ve 3.3 hedefleri ile ilişkilendirilmiştir⁴⁰. Stratejik Amaç 1: KOBİ’lerin Rekabet Güçlerinin Artırılması ve Büyümelelerinin Sağlanması kapsamında 1. Hedef: KOBİ’lerin kurumsallaşmalarının, markalaşmalarının sağlanması ve verimlilik düzeylerinin yükseltilmesi⁴¹, 2. Hedef: KOBİ’lerde ortak iş ve proje geliştirme kültürünün yaygınlaştırılması⁴², 4. Hedef: KOBİ’lerde beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla KOBİ işveren ve çalışanlarının niteliklerinin yükseltilmesi⁴³ ve Stratejik Amaç 3: İş ve Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Sürecinde KOBİ’lerin Gözetilmesi kapsamında 3. Hedef: KOBİ’lere sağlanan devlet desteklerinde

³⁷ <http://www.adb.org/features/businesses-mission-focus-social-enterprises>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.

³⁸ SEFORIS, (2013), “The State of Social Entrepreneurship - Key Facts and Figures”, 4.

³⁹ 10. Kalkınma Planı, 2014: 106.

⁴⁰ KOSGEB, 2015: 74.

⁴¹ KOSGEB, 2015: 77.

⁴² KOSGEB, 2015: 79.

⁴³ KOSGEB, 2015: 81.

bütünselliğin sağlanması⁴⁴ gibi amaç ve hedeflerle sosyal girişimcilik konusunun ilişkilendirilmiş olması, önümüzdeki yıllarda sosyal girişimcilerin de KOBİ'ler gibi konumlandırılmaları ve KOSGEB tarafından desteklenebileceklerinin ipuçlarını vermektedir.

Yine KOSGEB tarafından hazırlanan Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018 (GİSEP) de KSEP ile benzer şekilde sosyal girişimciler ve sosyal girişimcilik konularına değinmiş, genel amacına ulaşabilmesi için belirlenen müdahale alanları ve hedeflerin içine “Tematik ve Genel Destekler” başlığında altında incelenmiş ve diğer girişimcilik kategorilerinin yanı sıra sosyal girişimcilik alanında da sürdürülebilir bir destek sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması alınmıştır⁴⁵. Bu anlamda Stratejik Hedef 3: Kadın Girişimciliği, Genç Girişimciliği, Eko Girişimcilik, Sosyal Girişimcilik ve Küresel Girişimcilik gibi öncelikli tematik alanlarda ve genel alanlarda sürdürülebilir bir destek sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması kapsamında sosyal girişimcilik tanımının ve kapsamının belirlenmesine yönelik çalışma yapılmasını ve sosyal girişimcilik faaliyetlerinin Üniversitelerde de geliştirilmesi için proje yarışmalarının düzenlenmesi gibi konuları ilk sıraya koymuştur⁴⁶. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı sorumluluğunda yapılacak faaliyetlerin işbirliği yapacağı kuruluşlar ise Avrupa Birliği (AB) Bakanlığı, Konsey Üyeleri, (Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) ve Üniversiteler olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 2015 - 2017 yılları arasında sosyal girişimlerin ülkemizdeki durumunun ortaya konulması ve bu konuda farkındalık yaratılmasına yönelik faaliyetlerin yürütülebilmesi için tanımı ve kapsam belirlemek için çalışmalar ve gerekli düzenlemeler yapılacaktır⁴⁷.

Üniversitelerde sosyal girişim konusunun yaygınlaşması için KOSGEB sorumluluğunda gerçekleştirilecek faaliyetler de yine Üniversiteler ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde yapılacaktır. Sosyal amaçla kurulan ve bu amaca yönelik ekonomik faaliyetler yürüten sosyal girişimlerin sosyal değişimin araçları olmalarının yanı sıra; ekonominin büyümesine, istihdam imkanları yaratılmasına ve ülkelerin kalkınmasına da katkıda bulunduğuna dikkat çeken GİSEP, bu nedenle gençlerin girişimciliğe özendirilmesinin yanı sıra sosyal girişimcilik kültürünün oluşmasını da önemli gördüğünden Üniversitelerde yapılacak yarışmalar sosyal girişimcilik kültürünün yaygınlaşmasını sağlayacaktır⁴⁸. Bu kapsamda, 2015 - 2018 yılları arasında her yıl en az 1 yarışma düzenlenmesi hedeflenmektedir.

GİSEP'te yayınlanan bir diğer hedef ise Kuluçka Merkezleri için düzenleyici çerçeve oluşturulması ile ilgili olarak, 2017 yılı sonuna kadar hukuki çerçevenin oluşturulması ve şirket statüsünde kurulan ve/fakat kar amacı gütmeyen yapıya

⁴⁴ KOSGEB, 2015: 89.

⁴⁵ KOSGEB, 2015: 48

⁴⁶ KOSGEB, 2015: 5.

⁴⁷ KOSGEB, 2015: 61.

⁴⁸ KOSGEB, 2015: 61.

sahip kuluçka merkezlerinin söz konusu ikilemden kurtulmalarını sağlayacak bir yaklaşımın benimsenmesi ve AB ve diğer ülkelerde uygulamada olan “sosyal girişimci” statüsü ile ilgili çalışmalar yapılarak hukuki düzenleme gerçekleştirilmesi yönündedir⁴⁹. Bu hedef kuluçka merkezlerinin sosyal girişimlere dönüşmesi ve yenilerinin de kurulması ile sosyal girişim sayısının ülkemizde artmasını sağlayacak önemli bir hedeftir.

TÜBİTAK da sosyal girişimcilik konusunu 2014 yılında gündemine almış ve 2013 yılında düzenlemeye başladığı TÜBİTAK 2238 Girişimcilik ve Yenilikçilik Yarışmasına “Sosyal Girişimcilik Kategorisi”ni de eklemiş, 62 iş fikrinin finale kaldığı yarışmada 20 sosyal girişimcilik projesi finale kalan projeler arasında yer almıştır⁵⁰.

AB’nin Türkiye’deki çalışmaları ve hibeleri kapsamında da sosyal girişimler desteklenmektedir. AB İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı (EaSI) Mikrofinans ve Sosyal Girişimcilik Ağı özellikle itina gösterilmesi gereken gruplar ile mikro girişimler için mikro kredi ile sosyal girişimciliğin geliştirilmesi olmak üzere iki tematik alandaki eylemleri, sosyal girişimlere kurumsal kapasite oluşturma da dahil olmak üzere hibe desteği ve kredi garanti desteği sağlayarak desteklemektedir⁵¹. Ulusal koordinasyonu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülecek EaSI, 2014 – 2020 yılları arasında nitelikli ve sürdürülebilir istihdam, yeterli sosyal korumanın temini, sosyal dışlanma ve yoksullukla mücadele ile çalışma şartlarının iyileştirilmesi hususlarına destek verilmesi amacıyla oluşturulmuş olup bütçesi 919,4 milyon Euro’dur. Bütçenin %61’i PROGRESS ayağı; %18’i Türkiye’nin katılımının sağlanamayacağı EURES ayağı ve %21’i Mikrofinans ve Sosyal Girişimcilik ayağı için ayrılmıştır.

Koç Üniversitesi Dünya genelinde sosyal girişimciler için danışmanlık ve tanıtım hizmeti sağlayan, ödüller veren ve öğrenciler tarafından yönetilen yarışmayı, sürdürülebilir bir şekilde pozitif sosyal değişiklik getiren gerçek ticari işlerin yaratılmasını destekleyen 6 Bölgesel Ortak ve 3 Sosyal Destek Ortağı ile işbirliği içinde UC Berkeley Haas İşletme Fakültesi tarafından organize edilen Küresel Sosyal Girişimcilik Yarışması’nın 2014 yılında bölgesel ortak olarak düzenlemiştir⁵².

Sabancı Üniversitesi’nin Genç Girişimciler Kulübü ve Memento Hediye Deneyim Sitesi ,şbirliği ile düzenlediği “Sosyal Girişimcilik Yarışması” çerçevesinde öğrenciler sosyal yardım amaçlı Memento paketleri tasarlayıp iş planlarını hazırlamış, kazanan takımın projesi ise hayata geçirilmiştir⁵³.

⁴⁹ KOSGEB, 2015: 55-56.

⁵⁰ <http://www.tubitak.gov.tr/tr/yarismalar/innovasyon-yarismasi/icerik-final-asamasina-gecen-projeler>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵¹ www.ab.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵² <http://www.girisimhaber.com/post/2013/11/05/Kuresel-Sosyal-Girisimcilik-Yarismasi-GSVC.aspx>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵³ <http://www.capital.com.tr/etkinlikler/sosyal-girisimci-yarismasi-basliyor-haberdetay-10706>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

Garanti Bankası'nın, Ekonomist Dergisi ve KAGİDER'in işbirliğiyle düzenlenen yarışmasında, "Türkiye'nin Kadın Girişimcisi", "Türkiye'nin Gelecek Vaat Eden Kadın Girişimcisi", "Yöresinde Fark Yaratan Kadın Girişimci" kategorilerinin yanı sıra "Türkiye'nin Kadın Sosyal Girişimcisi" kategorisinde de ödüller verilmektedir⁵⁴.

Anadolu Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı, İstanbul Kalkınma Ajansı ile Kalkınma Bakanlığı'nın da desteklediği ve Eylül 2014 ayında sosyal girişimcilik üzerine başlattığı "Sosyal Girişimci Gençler" projesi kapsamında çalışmalar yürütmüş ve Haziran 2015 ayında düzenlediği seminerde aynı zamanda sosyal girişimcilik yarışmasının ödüllerini de vermiştir⁵⁵. Bu kapsamda çeşitli üniversitelerle işbirliği yaparak projenin Üniversite öğrencileri arasında bilinirliği için faaliyetlerde bulunmuştur⁵⁶.

Metro Toptancı Market, Capital ve Ekonomist dergileri işbirliğiyle örnek projelere imza atmış sosyal girişimcileri Metro Sosyal Girişimci Ödülleri 2014'te buluşturmuş ve sosyal girişimciliğin gelişmesine katkıda bulunan yarışmalardan biri olmuştur⁵⁷.

Tüm bu çalışmalara rağmen henüz Türkiye'de sosyal girişimciliği teşvik eden ve/veya kolaylaştıran yasal düzenlemenin olmadığı da bir gerçektir.

Kadın Merkezi Vakfı, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı, www.ab-ilan.com, www.trafiktehaklarim.org, www.dialogistanbul.com gibi birçok konuda kurulmuş sosyal girişimler Türkiye'de faaliyetlerini sürdürmektedir.

Türkiye'nin sosyal girişimler ve sosyal girişimcilik açısından GZFT/SWOT Analizi'nin yapıldığı bir çalışmada⁵⁸ ortaya çıkan gerçeklerin en başında KOSGEB'in de Strateji ve Eylem Planları'nda üzerinde durduğu tanım eksikliği ve buradan gelen kavram kargaşasıdır. Mevzuattan kaynaklanan eksiklikler de yine sosyal girişimlerin vakıf, dernek gibi oluşumlar içine girmelerine ve bu nedenle de gerekli performansı gösterememelerine neden olmaktadır. Tüm girişimcilerin önündeki finansal kaynak yetersizliği sorunu sosyal girişimciler açısından da bir sorun teşkil etmekte dahası ticari girişimlerin kar etmesi doğal karşılanırken sosyal girişimcinin kar edip etmemesi gerekliliği üzerinde toplumda farklı düşünceler bulunmaktadır. Sürdürülebilirlik ise genel olarak yine tüm girişimcilerin önemli sorunlarından biridir. Sosyal ürün/hizmet kelimelerinin ücretsiz olması gerekliliği gibi bir olgu sosyal girişimcilerin ürün ve hizmetlerini bedel karşılığı pazarlamalarını güçleştirmektedir. Önümüzdeki dönemlerde devlet politikası olarak Üniversitelerde sosyal girişimcilik kavramının

⁵⁴ <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/kobi/27303728.asp>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵⁵ <https://www.socialvents.com/event/9230825/Sosyal+Giriimcilik+Konferans>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵⁶ <https://www.isikun.edu.tr/web/439-8330-1->

1/isik_universitesi/isik_universitesi/etkinlikler/sosyal_girisimcilik_egitim_semineri, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵⁷ <http://www.capital.com.tr/etkinlikler/sosyal-girisimci-yarismasi-basliyor-haberdetay-10706>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

⁵⁸ Ersen, Kaya, ve Meydanoğlu, 2010: 4.

yaygınlaştırılması çalışmalarındaki artış hem yeni sektörlerin gelişmesini sağlayacak hem de toplumun sosyal girişimlere bakışını değiştirebilecek olması açısından önemlidir.

4.Sonuçlar

Sosyal girişim, sivil toplum kuruluşları, kar amaçlı girişimler, kar amaçlı sosyal girişimler arasında benzer ve farklı yönlerin varlığı kavramların da karışmasına neden olmakta kabul edilmiş bir uluslar arası sosyal girişim tanımının bulunmaması ise durumu daha karışık hale getirmektedir.

Bununla birlikte, 1980’li yılların başından bu yana Dünya’da ve son yıllarda ülkemizde sayıları ve girdikleri sektörler giderek artan sosyal girişimciler ve sosyal girişimler özellikle kamu ile özel sektör arasındaki konumu ile sosyal sorunların çözülmesinin yanı sıra ürettikleri ürün ve hizmetlerle de ekonomiye ve işsizliğin azalmasına katkı sağlayan bir kavram olmuştur.

Sosyal girişimler genel olarak bulundukları bölgelerdeki sorunlara yönelik kurulmakla birlikte uluslar arası arenada faaliyet gösteren ve birçok ülkede birden çalışmalar yapan örnekleri de mevcuttur.

Genel olarak Dünya’daki gelişmeleri yaklaşık 20 – 25 yıl geriden takip etmekle birlikte ülkemizde de son 5 yılda sosyal girişimcilik ve sosyal girişimler anlamında ciddi adımlar atılmaktadır. Tanımsızlığın ve sosyal girişimlerin konumlandırılmamasından özellikle de mevzuattan kaynaklanan sorunların giderilmesi ile birlikte 2020 yılına kadar önemli gelişmelerin yaşanacağı ve toplumun farklı kesimleri ve kuruluşlarını bir araya getirecek, işbirliği içinde çalışmalarını sağlayacak projelerin üretileceği bir gerçektir. Türkiye’deki ticari girişimcilerin yaşadıkları zorluklar sosyal girişimcileri de bekleyen zorluklar içindedir. Bununla birlikte gelişen finansal destekler, finansman modelleri, hibeler ve teşviklerle gerek ticari gerekse sosyal girişimcilerin önleri açılacaktır. Sosyal girişimler toplumsal sorunlara çözüm üreten yapılar olmalarının yanı sıra istihdam ve ekonomiye katma değer yaratma açısından da fayda yaratan kuruluşlar arasında yerlerini alacaklardır.

Kaynakça

10. Kalkınma Planı 2014 – 2018, (2013), 106.
Anadolu Vakfı, (2014), “Değişim İçin Sosyal Girişim”, Optimist, 6.
DEMİR, Ö., (2014), “Sivil Toplum Kuruluşları”, “Sosyal Girişimcilik”, “Kurumsal Sosyal Sorumluluk” ve “Sosyal İşletme”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı (6), Eylül 2014, 347 – 356.
ERSEN, T.B., Kaya D. ve Meydanoğlu Z., (2010), “Sosyal Girişimler ve Türkiye”, TÜSEV.

- European Commision, (2013), “Social economy and social entrepreneurship”, Social Europe guide, Cilt (4), 28 – 45.
- KOSGEB, (2015), 2015 – 2018 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP), 74 – 89.
- KOSGEB, (2015), Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı 2015 – 2018 (GİSEP), 5 – 61.
- KPMG, (2013), “European Venture Capital Funds (EuVECA) & Social Entrepreneurship Funds Regulations (EuSEF)”, 1.
- OPTİMİST, (2013), “Sosyal Girişim: Yeni İş Etiği”, Nisan 2013, 102 – 105.
- SAMER, A., (2012), “Social Entrepreneurship: Definition and Boundaries”, Technology Innovation Management Review, February 2012, 6.
- SANCHEZ, V., (2013), “Business Design in Social Entrepreneurship”, 28.
- SEFORIS, (2013), “The State of Social Entrepreneurship - Key Facts and Figures”, 4.
- SHAKER, A. Z., Hans, N. R., Nachiket, B., Donald, O. N., ve James C.H. (2008), “Globalization of Social Entrepreneurship Opportunities”, Strategic Entrepreneurship Journal, Sayı (2)117–131.
- State of Social Enterprise Survey, (2013), 6.
- The Great Social Enterprise Census, (2011), 4.
- <http://businessofwomen.com/en/social-enterprise-business-making-difference/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/social-economy/social-enterprises/index_en.htm, Erişim Tarihi: 10.08.2015.
- <http://widgets.weforum.org/social-entrepreneurs-2015/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- <http://www.adb.org/features/businesses-mission-focus-social-enterprises>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- <http://www.barefootcollege.org/solutions/solar-solutions/>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <http://www.capital.com.tr/etkinlikler/sosyal-girisimci-yarismasi-basliyor-haberdetay-10706>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <http://www.capital.com.tr/etkinlikler/sosyal-girisimci-yarismasi-basliyor-haberdetay-10706>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <http://www.forbes.com/sites/helencoster/2011/11/30/forbes-list-of-the-top-30-social-entrepreneurs/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- http://www.forbes.com/special-report/2012/30-under-30/30-under-30_social.html, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- <http://www.girisimhaber.com/post/2013/11/05/Kuresel-Sosyal-Girisimcilik-Yarismasi-GSVC.aspx>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.

- http://www.huffingtonpost.com/ben-thornley/social-enterprise_b_2090144.html, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/kobi/27303728.asp>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- https://www.isikun.edu.tr/web/439-8330-1-1/isik_universitesi/isik_universitesi/etkinlikler/sosyal_girisimcilik_egitim_semineri, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <http://www.kpmgfamilybusiness.com/surveying-networks-of-social-entrepreneurs/>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- <http://magazine.good.is/infographics/infographic-understanding-social-enterprise#open>, Erişim Tarihi: 15.08.2015.
- <http://www.sekem.com/sustainability.html>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <http://www.socialnomics.net/2012/07/03/the-10-greatest-social-entrepreneurs-of-all-time/>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <https://www.socialvents.com/event/9230825/Sosyal+Giriimcilik+Konferans>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- <http://www.tubitak.gov.tr/tr/yarismalar/innovasyon-yarismasi/icerik-final-asamasina-gecen-projeler>, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- www.ab.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.08.2015.
- www.selusi.eu, Erişim Tarihi: 15.08.2015.